

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

**ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІНП

О.А. Улицький

« 20 » 07 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗБАЛАНСОВАНЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Підготування магістрів

у галузі знань 19 – архітектура і будівництво
спеціальності – 193 – геодезія та землеустрій

Київ-2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Збалансоване землекористування» для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 193 – геодезія та землеустрій / освітньо-професійною програмою «Землеустрій та адміністрування землекористування».

Розробник: Будзяк О.С., доктор економічних наук, професор

Програму рекомендовано на засіданні кафедри екологічного моніторингу, геоінформаційних та аерокосмічних технологій

Протокол № 9 від 20.07.2020 р.

Завідувач кафедри Шевченко Р.Ю.

ПОГОДЖЕНО

Директор ННІ екологічної безпеки та управління

20.07.2020 р. О.А.Улицький

Програму схвалено на засіданні Вченої ради Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Протокол 4-20 від 27.10.2020 р.).

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 19 – архітектура та будівництво (шифр і назва)		
	Напрямок підготовки 193 – геодезія та землеустрій (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>геодезія та землеустрій</u> Освітньо-професійна програма: <u>Збалансоване та екологічнобезпечне землекористування</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		-	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		-	1-й
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних (лекції та практичні роботи) – 34 в т.ч. індивідуальної роботи - 0, самостійної роботи - 116	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u>	Лекції	
		-	17 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	17 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Індивідуальна робота	
		-	-
Самостійна робота			
-	116 год.		
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання – 34/116

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Збалансоване землекористування» є надання необхідного обсягу знань з основ сталого розвитку, для досягнення оптимального ступеня формування збалансованого землекористування для прийняття правильних прогностичних, планувальних та управлінських рішень, що є фундаментальною основою для фахівця в галузі землеустрою та кадастру.

Основними завданнями дисципліни «Збалансоване землекористування» є:

- вивчення основних засад землекористування в умовах сталого розвитку;
- вивчення інституціонального забезпечення збалансованого землекористування;
- вивчення нормативно-правової бази у сфері землекористування, а також нормативів і правил екологічної безпеки, екологічних норм тощо;
- вивчення механізмів формування системи збалансованого землекористування на різних адміністративних рівнях в контексті сталого розвитку;
- вивчення системи індикаторів сталого розвитку у сфері землекористування;
- вивчення особливостей формування екологобезпечного землекористування та критеріїв екологічної безпеки для джерел небезпеки;
- ознайомлення з пріоритетами та завданнями розвитку збалансованого землекористування.
- реалізації державної політики з основних засад сталого розвитку;
- формування концептуальних основ збалансованого землекористування в Україні;
- сучасного стану земельних ресурсів та тенденцій змін у землекористуванні в умовах ринкових відносин та формування децентралізації влади;
- шляхів формування системи збалансованого землекористування на глобальному, національному та регіональному (місцевому) рівнях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- концептуальні основи сталого землекористування в умовах сталого розвитку;
- особливості інституціонального забезпечення збалансованого землекористування;
- нормативно-правові документи, які визначають основні засади сталого розвитку, формують засади збалансованого землекористування в Україні та нормативи і правила екологічної безпеки, екологічні норми тощо;
- механізми формування системи збалансованого землекористування на різних адміністративних рівнях в контексті сталого розвитку;

- індикатори збалансованого землекористування;
- джерела екологічної небезпеки землекористування та критерії екологічної безпеки для джерел небезпеки;
- Стратегію та Національний план дій із виконання зобов'язань Україною за Конвенціями Ріо у сфері землекористування.

вміти:

- оперувати нормативно-правовими документами, які визначають основні засади сталого розвитку, формують засади збалансованого землекористування в Україні;
- застосовувати екологічні, економічні та соціальні індикатори для визначення тенденцій розвитку землекористування в умовах сталого розвитку;
- оперувати індикаторами екологічної безпеки для визначення впливу забруднень, змін клімату тощо на стан земельних ресурсів;
 - визначати показник-індекс екологічного стану земельних ресурсів, як складової інтегрального індикатора стану навколишнього середовища;
- застосовувати набуті знання з основ сталого землекористування в практичній діяльності;
- приймати управлінські рішення щодо імплементації збалансованого землекористування на місцевому рівні.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредитів ECTS.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль I

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи та інституціональне забезпечення розвитку збалансованого землекористування

Тема 1. Поняття сталого розвитку та еволюція її доктрини. Сучасний стан використання земель в умовах сталого розвитку

Концептуальні основи сталого розвитку. Мета, зміст сталого розвитку. Визначення поняття сталого розвитку. Причини формування концепції сталого розвитку. Екологічні, економічні та соціальні загрози. Ключові завдання сталого розвитку. Принципи сталого (збалансованого) розвитку та еволюція доктрини сталого розвитку. Конференція ООН «Саміт Землі» (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.). Прийняття Декларації ООН «Цілі розвитку на наступне тисячоліття» (2000 р.). Конвенції Ріо: Конвенція ООН про боротьбу з опустелюванням, Конвенція ООН про охорону біорізноманіття, Рамкова конвенція ООН про зміну клімату.

Стан використання земель та тенденції змін землекористування в умовах децентралізації влади та формуванні об'єднаних територіальних громад. Екологічна стабільність території. Екологічна стабільність територій сільськогосподарського землекористування – основа збалансованого та

екологічно безпечного використання земель. Екологічно стабільні угіддя – потенціал для розвитку ключових територій екомережі.

Тема 2. Інституціональне забезпечення збалансованого землекористування

Поняття інституціонального забезпечення. Державна інституція як результат впорядкування державно-управлінських рішень. Держгеокадастр як головна інституція у сфері землекористування. Інститути, їх пізнавальні та нормативні елементи. Реформування відносин власності на землю, як основа формування інституціоналізації в землекористуванні.

Основні риси сучасного інституціонального середовища: структурні дисбаланси, інституціональні розриви та механізми їх подолання, інституціональна дисфункція, інститут власності. Адаптивна та соціальна ефективність інститутів у сфері землекористування. Критерії оцінки ефективності інституціональної системи в контексті формування стратегічних пріоритетів розвитку системи аграрного землекористування. Соціальна та екологічна ефективність інститутів у сфері землекористування.

Нормативно-правова база у сфері землекористування. Земельний Кодекс як базовий інститут у сфері землекористування. Стандартизація в сфері охорони ґрунтів від деградації. ТК 142 «Ґрунтознавство» ННЦ «Інститут ґрунтознавства і агрохімії НААН. Оновлення національної нормативної бази стандартів різних рівнів і видів, їх гармонізація з міжнародними та європейськими стандартами.

Змістовий модуль 2.

Концептуальні засади формування збалансованого землекористування на засадах сталого розвитку

Тема 3. Механізм формування системи збалансованого землекористування на різних адміністративних рівнях в контексті сталого розвитку

Поняття збалансоване та екологічно безпечне землекористування. Місце збалансованого землекористування в сталому розвитку. Досвід розвинутих країн щодо формування збалансованого землекористування.

Глобальний рівень формування системи збалансованого землекористування. Причини формування збалансованого землекористування: неконтрольована міграція людей, нові захворювання, проблеми продовольчого забезпечення; вплив змін клімату; деградація та опустелювання земель.

Національний рівень формування системи збалансованого землекористування. Причини формування збалансованого землекористування: екологічна нестабільність території, розбалансування структури земельного фонду ерозійна деградація земель і дегуміфікація ґрунтів, опустелювання агроландшафтів та зниження їх продуктивності внаслідок втрати вологи, перенасичення сівозмін просапними культурами, відсутність ефективної системи державного управління зрошуваними землями.

Адаптація агроєкосистем до змін клімату шляхом проведення лісомеліоративних заходів, консервація малопродуктивних, деградованих і техногенно-забруднених земель, розширення територій і об'єктів природно-заповідного фонду. Запровадження принципів інтегрованого басейнового управління земельними ресурсами шляхом запровадження ґрунтовоохоронних контурно-меліоративних систем землекористування та формування на цій основі екологічно стійких агроландшафтів і систем землекористування.

Регіональний (місцевий) рівень формування системи збалансованого землекористування. Причини формування збалансованого землекористування: розбалансування структури агроландшафтів у межах водозбірних басейнів малих річок, забруднення земель агрохімікатами та небезпечними відходами I-III класу небезпеки, відсутність екомережі на місцевому рівні та знищення полезахисних лісових смуг.

Землевпорядкування угідь та формування екологічної безпеки сільських територій. Формування фонду фінансової підтримки землевласників і землекористувачів за дотримання природоохоронних заходів, відновлення стійких іригаційних систем.

Тема 4. Система індикаторів сталого розвитку у сфері землекористування

Поняття «індикатор» та «індикатор сталого розвитку». Економічні, соціальні, екологічні та інституціональні індикатори. Система індикаторів сталого розвитку: система еко-індикаторів ОЕСР, система індикаторів КСР ООН, система індикаторів для поліпшення керування природокористуванням у Центральній Америці, система еколого-економічного обліку.

Індикатори сталого розвитку у сфері землекористування:

Екологічні індикатори сталого розвитку у сфері землекористування: екологічне навантаження на земельні ресурси, рівень збереження природного стану земель, рівень охорони земель тощо.

Соціальні індикатори сталого розвитку у сфері землекористування: рівень доступності та сприятливості земель для проживання населення, рівень життєзабезпечення населення земельними ресурсами тощо.

Економічні індикатори сталого розвитку у сфері землекористування: рівень використання земель у господарській діяльності, рівень економічного розвитку землекористування тощо.

Модуль II

Змістовий модуль 3.

Стратегічні пріоритети формування збалансованого землекористування в рамках сталого розвитку

Тема 5. Особливості формування екологічнобезпечного землекористування

Земельні ресурси, структура земельних угідь та їх екологічна стійкість. Поняття «екологічнобезпечного землекористування». Джерела екологічної

небезпеки землекористування: деградація та опустинення земель. Межі (критерії) екологічної безпеки для джерел небезпеки.

Індикатори екологічної безпеки землекористування. Оцінка рівня придатності земель до екологобезпечного землекористування. Природно-господарське зонування земель за рівнем придатності земель до екологобезпечного землекористування.

Вплив змін клімату на формування ефективного екологобезпечного використання земель. Планування екологобезпечного використання земельних угідь України в умовах змін клімату. Методичні підходи до просторової організації екологобезпечного землекористування в умовах змін клімату.

Тема 6. Пріоритети та завдання розвитку збалансованого землекористування

Удосконалення системи землекористування. Удосконалення системи землеустрою. Формування науково обґрунтованих співвідношень земель у структурі земельного фонду, а також за категоріями використання та природними зонами. Формування науково обґрунтованих співвідношень земель у структурі земель сільськогосподарського призначення. Перерозподіл виведеної з обігу ріллі з наступним цільовим використанням вивільнених земель для підвищення екологічної стабільності довкілля в інтересах суспільства. Рекультивація порушених, деградованих, забруднених, підтоплених і затоплених земель. Впровадження екологічно обґрунтованих систем ведення сільського господарства, впровадження органічного землеробства.

Стратегія збалансованого та екологобезпечного використання земельно-ресурсного потенціалу в рамках «Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 рр.».

Індекс людського розвитку. Методика ПРООН. Методика вимірювання регіонального людського розвитку адаптована до національних умов. Комфортне життя через показник стану земельних ресурсів, в т.ч. екологічної стабільності території та наявність небезпечних відходів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Заочна форма						Денна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	ср.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та інституціональне забезпечення розвитку збалансованого землекористування													
Тема 1. Поняття сталого розвитку та еволюція її доктрини. Сучасний стан використання земель в умовах сталого розвитку	22	2	-	-	-	18							
Тема 2. Інституціональне забезпечення збалансованого та екологічного землекористування	26	3	5	-	-	20							
Разом за змістовим модулем 1	48	5	5	-	-	38							
Змістовий модуль 2. Концептуальні засади формування збалансованого землекористування на засадах сталого розвитку													
Тема 3. Механізм формування системи збалансованого землекористування на різних адміністративних рівнях в контексті сталого розвитку	22	2	2	-	-	18							
Тема 4. Система індикаторів сталого розвитку у сфері землекористування	28	4	4	-	-	20							
Разом за змістовим модулем 2	50	6	6	-	-	38							
Модуль 2													
Змістовий модуль 3. Стратегічні пріоритети формування збалансованого землекористування в рамках сталого розвитку													
Тема 5. Особливості формування екологічного землекористування	24	2	2	-	-	20							
Тема 6. Пріоритети та завдання розвитку збалансованого та екологічного землекористування	28	4	4	-	-	20							
Разом за змістовим модулем 3	52	6	6	-	-	40							
Всього годин	150	17	17	-	-	116							
ІНДЗ		-	-	-	-	-							
Всього годин	150	17	17	-	-	116							

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правове регулювання збалансованого землекористування	2
2	Збалансоване землекористування в умовах формування ринку землі: національний, регіональний та місцевий рівні	6
3	Регіональні проблеми збалансованого використання земельного фонду: ерозійна деградація земель та її вплив на формування землекористування; забруднення земель та його вплив на формування землекористування; природно-кліматичні джерела небезпеки та їх вплив на формування землекористування	4
4	Основні напрями стратегії збалансованого розвитку регіону у сфері землекористування: підвищення екологічної стабільності довкілля шляхом розширення екомережі та впровадження органічного землеробства.	5
	Всього	17

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Її зміст визначений робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який студенти опрацьовують під час аудиторних занять.

Зміст СРС з дисципліни «Збалансоване землекористування» складається з таких видів роботи:

- 1) підготовка до аудиторних занять (лекцій);
- 2) самостійне опрацювання матеріалу навчальної дисципліни, запропонованого викладачем, згідно з навчально-тематичним планом;
- 3) виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- 4) підготовка до екзамену.

При складанні плану самостійної роботи студента виходимо з загального обсягу годин, який відведений на самостійну роботу з дисципліни, видів самостійної роботи, що плануються для виконання студентом, загального тижневого бюджету часу студента, фізіологічно обґрунтованих норм навчального навантаження тощо.

Розподіл годин самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правове регулювання збалансованого землекористування	10
2	Збалансоване землекористування в умовах формування ринку землі: національний рівень	10
3	Збалансоване землекористування в умовах формування ринку землі: регіональний рівень	12
4	Збалансоване землекористування в умовах формування ринку землі: місцевий рівень	12
5	Регіональні проблеми збалансованого використання земельного фонду: ерозійна деградація земель та її вплив на формування землекористування	12
6	Регіональні проблеми збалансованого використання земельного фонду: забруднення земель та його вплив на формування землекористування	14
7	Регіональні проблеми збалансованого використання земельного фонду: природно-кліматичні джерела небезпеки та їх вплив на формування землекористування	14
8	Основні напрями стратегії збалансованого розвитку регіону у сфері землекористування: підвищення екологічної стабільності довкілля шляхом розширення екомережі	16
9	Основні напрями стратегії збалансованого розвитку регіону у сфері землекористування: впровадження органічного землеробства.	16
	Всього	116

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Дисципліною передбачено такі основні форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів: лекції, практичні заняття, самостійна робота, залік.

В процесі викладання дисципліни «Збалансоване землекористування» найбільш часто застосовуються серед словесних методів навчання лекції, розповіді, бесіди і ін. при яких викладач пояснює навчальний матеріал, а студенти шляхом слухання, запам'ятовування і осмислення активно його сприймають і засвоюють.

Можливі декілька виглядів розповіді - розповідь-вступ, розповідь-викладання, розповідь-висновок. Мета першого - підготовка до сприймання нового навчального матеріалу, що може бути проведена іншими методами, наприклад, бесідою. Цей вигляд оповідання характеризується відносною

стислістю, яскравістю, емоціональністю викладення, що дозволяє викликати інтерес до нової теми, порушити потребу в її активному засвоєнні.

Під час другого методу розкривається зміст нової теми, здійснюється виклад по певному логічному плану, що розвивається, в чіткій послідовності, з вичлененням головного, істотного, з застосуванням ілюстрацій і переконливих прикладів.

Розповідь-висновок звичайно проводиться в кінці заняття. Резюмуються головні думки, робиться висновки і узагальнення, даються завдання для подальшої самостійної роботи по цій темі.

В ході застосування методу розповідь використовуються такі методичні прийоми, як викладення інформації, активізація уваги, прийоми прискорення запам'ятовування (мнемонічні, асоціативні), логічні прийоми порівняння, виділення головного, резюмування, форми діалогу.

Особливістю наочних методів навчання є те, що вони обов'язково пропонуються в тій або іншій мірі, сполучаючись зі словесними методами. Тісний взаємозв'язок слова і наочності впливає з того, що діалектичний шлях пізнання об'єктивної реальності припускає застосування в єдності живого споглядання, абстрактного мислення і практики.

Практичні методи навчання охоплюють надто широкий діапазон різноманітних виглядів діяльності студентів. Під час використання практичних методів навчання застосовуються прийоми: постановка завдання, планування його виконання, оперативного стимулювання, регулювання і контролю, аналізу підсумків практичної роботи, виявлення причин недоліків, корегування навчання для повного досягнення мети. До практичних методів відносяться також вправи, що виконуються студентами зі звуковідтворювальною апаратурою та комп'ютери.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль знань з дисципліни «Збалансоване землекористування» викладач здійснює за кредитно-модульною системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюють за 100-бальною шкалою.

Форми і методи контролю:

- 1) відвідування лекцій і робота на них;
- 2) практична та самостійна роботи у вигляді реферату;
- 3) тестування за кожний змістовий модуль;
- 4) екзамен (див. 8.1).

8.1. Питання до екзамену

1. Основні поняття, мета та зміст сталого розвитку.
2. Головні завдання сталого розвитку XXI століття.
3. Поняття «індикатор». Формування системи індикаторів сталого розвитку.
4. Основні поняття: «збалансоване землекористування», «екологічнобезпечне землекористування». Концепція сталого розвитку та причини її появи.

5. Принципи формування збалансованого та екологічнобезпечного землекористування.
6. Оцінка земельно-ресурсного потенціалу України та її значення у формуванні концептуальних засад сталого розвитку.
7. Система еко-індикаторів ОЕСР та її призначення.
8. Система індикаторів КСР ООН: індикатори соціальних, економічних, екологічних та інституційних аспектів сталого розвитку.
9. Система індикаторів для поліпшення керування природокористуванням у Центральній Америці: застосування та відмінні риси.
10. Система індикаторів еколого-економічного обліку: еколого-економічний облік національного багатства – природного капіталу (зокрема, ґрунтів та екологічних послуг).
11. Індикатори сталого (збалансованого) розвитку у сфері землекористування та їх призначення.
12. Місце і роль охорони земель і ґрунтів у розвитку збалансованого та екологічнобезпечного землекористування.
13. Поняття «екологічна стабільність території».
14. Показники оцінки екологічного стану земельних ресурсів: екологічна стабільність території та наявність відходів I-III класу небезпеки.
15. Екологічна стабільність землекористування – основа збалансованого та екологічнобезпечного використання земель.
16. Екологічно стабільні угіддя – потенціал для розвитку ключових територій екомережі.
17. Стан збалансованого використання земель та тенденції змін землекористування в ринкових умовах.
18. Роль органічного землеробства у формуванні засад збалансованого та екологічнобезпечного землекористування.
19. Індекс екологічного стану земельних ресурсів та його значення у формуванні інтегрального показника стану навколишнього середовища.
20. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування.
21. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: оптимізація складу угідь на безпечному для природи рівні.
22. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: оптимізація структури посівних площ для забезпечення бездефіцитного балансу гумусу.
23. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: оптимізація просторової структури земель при організації виробництва.
24. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: впровадження агроеліоративних заходів.
25. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: впровадження гідротехнічних заходів.

26. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: лісомеліоративних заходів.
27. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: застосування нових ґрунтозахисних технологій.
28. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: застосування нових ресурсощадних технологій.
29. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: підтримання балансу агросистем на безпечному для природи рівні.
30. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: підтримання балансу екосистем на безпечному для природи рівні.
31. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: збереження природного стану земель
32. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: охорона та відтворення земель.
33. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: зниження екологічного навантаження на земельні ресурси.
34. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: покращення доступності та сприятливості для проживання населення до земельних ресурсів.
35. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: зниження рівня забруднення земель
37. Заходи направлені на досягнення збалансованого землекористування: зниження рівня деградованості земель
38. Головні принципи сучасної концепції сталого розвитку.
39. Принцип «задоволення потреб».
40. Принцип «встановлення обмежень».
41. Причини формування системи збалансованого землекористування на глобальному рівні.
42. Причини формування системи збалансованого землекористування на національному рівні.
43. Причини формування системи збалансованого землекористування на регіональному (місцевому) рівні.
44. Заходи передбачені Конвенцією ООН про боротьбу з опустелюванням та їх вплив на формування збалансованого та екологічнобезпечного землекористування в Україні.
45. Заходи передбачені Конвенцією ООН про охорону біорізноманіття та їх вплив на формування збалансованого та екологічнобезпечного землекористування в Україні.
46. Заходи передбачені Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату та їх вплив на формування збалансованого та екологічнобезпечного землекористування в Україні.

47. Місце збалансованого землекористування в сталому розвитку. Досвід розвинутих країн щодо формування збалансованого землекористування.

48. Екологічні індикатори сталого розвитку у сфері землекористування: екологічне навантаження на земельні ресурси, рівень збереження природного стану земель, рівень охорони земель

49. Соціальні індикатори сталого розвитку у сфері землекористування: рівень доступності та сприятливості земель для проживання населення, рівень життєзабезпечення населення земельними ресурсами.

50. Економічні індикатори сталого розвитку у сфері землекористування: рівень використання земель у господарській діяльності, рівень економічного розвитку землекористування.

51. Стратегія збалансованого та екологічнобезпечного використання земельно-ресурсного потенціалу в рамках «Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 рр.».

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Засоби діагностики успішності навчання використовують для підсумкової експертизи знань. Вони базуються на технології стандартизованого тестового контролю. Згідно з рекомендаціями Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS) і наказом МОН України від 20.10.2004 р. № 812 «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» здійснюють поточний і підсумковий контроль знань і умінь студентів.

Поточний контроль проводиться під час виконання лабораторних завдань, самостійної роботи, індивідуальних завдань, контролю за засвоєнням певного модуля (модульний контроль).

Підсумковий контроль – під час складання заліку.

За виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню знань та умінь студентів з навчальної дисципліни (підготовка наочних посібників, ілюстративного матеріалу, методичної матеріалів тощо) рішенням кафедри студентіві може надаватися до 10% від загальної кількості умовних балів з навчальної дисципліни.

9.1. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3		
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	
10	20	15	20	15	20	100

T1, T2 ... T5 – теми змістових модулів.

9.2 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки в ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
				екзамен, диф. залік	залік
90-100	A	Відмінно	високий (творчий)	відмінно	зараховано
85-89	B	Дуже добре	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
75-84	C	Добре			
70-74	D	Задовільно	середній (репродуктивний)	задовільно	
60-69	E	Достатньо			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту			

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Будзяк О.С. Екологічнобезпечне використання земель: теоретичні та практичні аспекти : монографія / О.С. Будзяк. – К. : Аграр Медіа Груп, 2011. – 326 с.
2. Будзяк В.М., Будзяк О.С. Стратегія раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу / Будзяк В.М., Будзяк О.С. // Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. – 2012. – № 1–2. – С.47–53.
3. Будзяк О.С. Сучасні проблеми землекористування / О.С. Будзяк // Регіон – 2010: стратегія оптимального розвитку / Гол. ред. колегії В. С. Бакіров // Матеріали наук.-практ. конф. з міжнародною участю (м. Харків, 4-5 листопада 2010). – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – С. 22-24.
4. Будзяк О.С. Індикатори оцінки екологічної безпеки використання земель // Теорії мікро- та макроекономіки: [зб. наук. пр. АМУ], 2015. – Вип. 42. – С. 15-24.
5. Будзяк О.С. Концептуальні засади стратегічного розвитку екологічнобезпечного землекористування // Економіст. – 2015. – № 5. – С. 54-56.
6. Будзяк В.М., Будзяк О.С. Економія земель промисловості // Вісник ХНАУ. – 2015. – № 2. – С. 198-207. – Серія «Економічні науки».

7. Будзяк В.М., Будзяк О.С. Індикатори перспективних аграрних і земельних перетворень // Збалансоване природокористування. – 2016. – № 1. – С. 5-10.
8. Будзяк О.С. Формування екологічнобезпечного землекористування на сільськогосподарських угіддях України //Збалансоване природокористування. – 2016. – № 3. – С. 18-29.
9. Будзяк О.С. Будзяк В.М. Проблеми управління екологічнобезпечним землекористуванням // Агросвіт. – 2017. – № 5. – С. 3-9.
10. Будзяк В.М., Будзяк О.С. Інституціональне забезпечення повноцінного ринку земель сільськогосподарського призначення //Агросвіт. – 2017. – № 10. – С. 3-10.
11. Будзяк О.С., Будзяк В.М. Екологізація землекористування в контексті євроінтеграційних процесів // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. - № 11.- с. 5-11
12. Будзяк О.С., Будзяк В.М. Планування екологічнобезпечного використання земельних угідь України в умовах змін клімату // Агросвіт. – 2018. – № 1. – С. 3-9
13. Будзяк В.М., Будзяк О.С. Інституціональне забезпечення повноцінного ринку земель сільськогосподарського призначення // Агросвіт. – 2017. – № 10. – С. 3-10.
14. Будзяк В.М., Будзяк О.С. Напрями оцінювання стану земель // Агросвіт. – 2019. – № 4. – С. 3-9
15. Будзяк О.С., Будзяк В.М. Методичні підходи до просторової організації екологічнобезпечного землекористування в умовах змін клімату // Інвестиції: практика та досвід. – 2019. - № 4 - С. 17-24
16. Третьяк А.М. Землепорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій : [навч. посіб.] / А.М. Третьяк. – К. : К. : Вища школа, 2006. – 528 с.
17. Третьяк А.М. Екологія землекористування : теоретико-методологічні основи формування та адміністрування : [монографія] / А.М. Третьяк. – Херсон : Грінь Д.С., 2012. – 440 с.
18. Будзяк В.М., Будзяк О.С. Економічні та правові аспекти поняття «земля» / Будзяк В.М., Будзяк О.С. // Географічні проблеми розвитку продуктивних сил України : міжн. конф., 3-4 листопада 2011 р. : тези доп. – К. : 2011. – С. 48-49.
19. Сталий розвиток : світоглядна ідеологія майбутнього : [монографія] / Хвесик М.А., Бистряков І.К., Левковська Л.В., Пилипів В.В. - К. : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. – 465 с.
20. Будзяк О.С. Деградація земельно-ресурсного потенціалу України / Будзяк О.С. // Економіка природокористування і охорони довкілля : зб. наук. праць ДУ «ІЕПСР НАН України». – 2012. – С. 78-83.
21. Природно-ресурсна сфера України : проблеми сталого розвитку та трансформації / [під загальн. ред. Б. М. Данилишина]. - К. : ЗАТ «Нічлава», 2006. – 734 с.

22. Економічний розвиток України : інституціональне та ресурсне забезпечення : [монографія] / [О. М. Алимов, А. І. Даниленко, В. М. Трегобчук та ін.]. - К. : Об'єднаний інститут економіки НАН України, 2005. - 684 с.

23. Голян В. А. Еколого-економічні проблеми землекористування в Україні / Голян В. А., Крисак А. І. // Актуальні проблеми економіки. — 2007. - № 1. - С. 117-124.

24. Хвесик М.А. Інституціональне забезпечення землекористування : теорія і практика : [монографія] / М. А. Хвесик, В. А. Голян. - К. : Книжкове видавництво НАУ, 2006. — 460 с.

25. Тихонов А. Г. Наукові засади сталого розвитку землекористування : індикація екологічного стану / Тихонов А. Г., Гребенюк Н. В., Тихоненко О. В., Феденко В. П. // Землевпорядкування. - 2003. - № 1. - С. 15-20.

26. Гребенюк Н.В. Індикація екологічного стану землекористування / [Гребенюк Н.В., Тихонов А.Г., Гряник О.В., Феденко В.П.] // Землевпорядкування, 2003. - № 1 (9). — С. 15 – 21.

27. Данилишин Б.М. Екологічна складова політики сталого розвитку: Монографія / Б.М.Данилишин. - Донецьк: ТОВ Юго-Восток, ЛТД, 2008. - 256 с.

28. Устойчивое развитие : теория, методология, практика : [учебн. пособ.] / под ред. Л.Г. Мельника. — Сумы : Университетская книга, 2009. — 1216 с.

29. Шубравська О. В. Сталый розвиток агропродовольчої системи України / Шубравська О. В. — Київ: Інститут економіки НАН України, 2002. — 203 с.

Нормативна:

1. Закон України «Про землеустрій» від 22.05. 2003 р., № 858-IV (зі змінами). — К. : ВВР, 2003, № 36. — С. 282.

2. Земельний Кодекс України від 25.10. 2001 р., № 2768-III (зі змінами). — К.: ВВР, 2002, № 3-4. — С. 27.

3. Закон України «Про охорону земель» від 19.06. 2003 р., № 962- IV (зі змінами). — К. : ВВР, 2003, № 39. — С. 349.

4. Закон України «Про державний земельний кадастр» від 07.07. 2011 р., № 3613- IV (зі змінами). — К. : ВВР, 2012, № 8. — С.61.

5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища України» від 25. 06. 1991 № 1264-XII (зі змінами). — К. : ВВР, 1991 р., № 41. — С. 546.

6. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06. 1992 р., № 2457- XII (зі змінами). — К. : ВВР, 1992, № 34. — С. 503.

7. Наказ Міністерства аграрної політики України «Концепція збалансованого розвитку агроєкосистем в Україні на період до 2025 р.» від 20.08.2003, № 280.

8. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Концепція Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005-2025 рр.» від 22.09.2004 р., № 675-р.

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 489-р. «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку сільських територій» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/489-2017-%D1%80>

Додаткова

1. Третяк А. М. Зміна пріоритетів земельної реформи у зв'язку з удосконаленням економічних відносин власності на землю / А. М. Третяк // Вісник аграрної науки. - 2008. - № 2. - С. 5-10.

2. Борщук Є.М. Концепція сталого розвитку і проблеми оптимізації еколого-економічних систем / Є.М. Борщук, В.С. Загорський // Регіональна економіка, 2005. - № 3. – С.113 – 119.

3. Дейнека А.М. Еволюція концепції сталого розвитку лісового господарства та її економіко-правове забезпечення на міжнародному і регіональному рівні / А.М. Дейнека // Регіональна економіка, 2008. - № 1. – С. 99 - 105.

4. Нормативи землекористування : збірник нормативно-правових актів та науково-методичних рекомендацій у сфері землекористування та охорони земель; у 2-х книгах / за ред. Новаковського Л.Я. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2008. – Т.1. – 2008. – 446 с.

5. Нормативи землекористування : збірник нормативно-правових актів та науково-методичних рекомендацій у сфері землекористування та охорони земель; у 2-х книгах / за ред. Новаковського Л.Я. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2008. – Т.2. – 2008. – 454 с.